

ESCRIURE FENT MEMÒRIA

(Juli Capilla: *Althaia*, XLI Premi de Narrativa Curta «25 d'abril» Vila de Benissa, 2021. Ed. Viena, Barcelona, 2022)

Antoni Prats

Darrerament, Juli Capilla publica un llibre cada any, i de gèneres diversos: abans d'aquesta intensa *nouvelle*, havia tret un recull de poemes atribolats, *La casa buida* (Premi Ciutat de Manacor de l'any 2020), i les prosas diverses d'*Ars libri* (Premi d'Assaig Mancomunitat de la Ribera Alta de l'any anterior). Tanmateix, entre el llibre que ens ocupa i l'anterior, malgrat que hom pot trobar entre tots dos referències dramàtiques i motius similars, l'abstracció emotiva és més densa i constant en *La casa buida*, un llibre eminentment al·legòric i de versos reblerts de sentit, que gira al voltant de l'enyor de la llar compartida pel poeta en un altre temps. En realitat, es tracta d'un text on *in nuce* trobem moments –i fins i tot alguna clara al·lusió– al que es conta en *Althaia*, malgrat que el to vital d'aquest altre llibre ja és ben bé un altre.

El poemari s'estructura en apartats de títols poc o gens “acollidors”, com «Pòrtic», «Llindar», «Estances sordes», «Sang a la cambra», «Ombres al rebost» i «Corredor fosc». Força significatiu dins del conjunt és el poema desolador que hi fa d'epíleg: «Un ésser a la intempèrie». A més, però, d'un esment indirecte que s'hi fa de Hermann Hesse, l'autor de la famosa novel·la *El llop estepari* (1928), de la qual Capilla ha manllevat el títol per a un dels textos del poemari, pròxim en el seu conjunt al sentir esqueixat dels protagonistes d'*Althaia*, uns éssersangoixats també com el Hesse juvenil per les contradiccions imposades

Juli Capilla

ALTHAIA

*XLI Premi de Narrativa Curta
«25 d'abril» Vila de Benissa 2021*

VIENA
FICCIONS

pel destí inclement entre consciència moral i pulsions biològiques. I a vegades extraviats, com aquell “llop esquerp / enmig del bosc, trist, vençut i solitari.”

Tot just *Althaia* refereix amb veu d'escriptor-narrador –però amb moments brillants de prosa poètica– la història conflictiva d'un *amour fou*. El relat s'organitza en vora trenta seqüències, a través de les quals, llevat de la primera i de l'última, que hi fan respectivament d'introducció i de final aclaridor, els dos protagonistes enamorats van referint alternant-se les seues vivències. El protagonista masculí fa pensar per l'edat en el mateix autor del llibre. També pel seu treball de professor de secundària –de llengua i literatura en la realitat–, encara que en la narració es revesteix de pintor i dona a entendre que la seua tasca docent és la cosa plàstica. A més, en triar Altea com a nou destí laboral –només per cobrir una substitució de tres mesos, a tot estirar–, el mou el projecte de donar vida en els seus llenços a textos literaris descriptius d'Altea que havien escrit determinats escriptors contemporanis als quals els havia encativat la bellesa d'aquesta població costanera de la Marina. Enlluernament que només arribar reviu el protagonista: “L'alegria en aquell poble marítim on semblava que mai no podia esdevenir-se la tristesa, i la bellesa era una constant vital, enganyosament a l'abast, com el miratge de la lluna i de les ones sempre canviants i inaprehensibles.”

Aquest “camuflatge” de pintor, tan encertat en el conjunt del relat, fa pensar en una vocació secundària de l'autor, gens d'estranyar en un escriptor com Juli Capilla, tan interessat de fet en totes les arts. Quant a la música, ja s'infereix pel que conta en alguns assajos del l'esmentat *Ars libri*; però en *Althaia* segons es desprèn de certs moments segurament autobiogràfics que hi addueix, i que ja li coneixíem quant a la música. Ara, en alguns moments d'*Althaia*, es recrea comentant agraït les ensenyances d'un excel·lent professor d'estètica filosòfica, Romà de la Calle, i reconeixent-se alhora “poètic-receptiu” –ja que no creatiu– de l’“absolut estètic” mitjançant la música.

També pertanyen al món de les lletres valencianes actuals, en bona part almenys, els protagonistes més o menys secundaris, i alguns vinculats i tot a la mateixa població, si no inclús al mateix institut de secundària. Es tracta de Joan M. Monjo, al qual ret més d'un homenatge al llarg del llibre. Són noms, tots ells, dels quals fàcilment hom pot trobar referències a internet. Com també veure-hi bones fotografies d'un dels escenaris més recurrents en aquesta *nouvelle*: la llibreria-café L'Espill.

La narració va introduïda pel comentari d'una carta trobada casualment per la filla del protagonista, que ella atribueix a sa mare i que l'ajuda a millor comprendre el comportament de son pare. Fonamentalment, ens situa en les reaccions dels dos fills del protagonista, els quals, com s'hi desprèn de l'«Epíleg», ni tan sols després d'haver mort li poden perdonar del tot la malifeta d'abandonar la mare. I a ells, de fet, en plena infantesa. El propi pare, acaba assumint-ne la “culpa”: “Una infantesa que, sense saber-ho encara, jo malmetria sense remei ni remissió possible, ni que fos en contra de la meua voluntat, perquè, clar i ras, no en tindria ja, de voluntat, ni esma tampoc, per tal com *algú* me les usurparia d'una estrebada, sense que jo hi pogués fer res en contra.” Aquest *algú*, del qual no sabrem mai el nom, és Ella (*sic*, en majúscula), com un Ell innominat serà el protagonista al llarg del llibre.

Ella es presenta en la seqüència «La vida en curs», títol que ja tipifica el personatge d'una dona sense engrescadors projectes creatius i “de poble”, segons s'hi confessa, però ben avinguda amb la seua tasca de professora de música al mateix institut on de sobte ha aparegut Ell, un professor artista a totes passades, que l'encisa per la seua mera presència de tal. Però, en preguntar-se, Ella, el perquè del que arribà a passar entre tots dos, es contesta a si mateixa: “Un poc per casualitat. Un molt perquè en el fons hi havia quelcom entre tots dos que ens unia, un poder d'atracció que passava per l'art de les paraules, i per les paraules de l'art.” Evidentment, segons comenta, els unia força el gust compartit a la lectura literària, mentre que la distanciava del pare del seus fills, el pragmatisme miop d'aquest, un empresari sense cap afecció artística i incapaç de valorar els seus gustos musicals i literaris.

Hi ha moments especialment emotius de la narració que ja havien sigut anunciats en el poemari *La casa buida*. Molt significativament, en referir-se a un cert “instant immòbil, per sempre més / petrificat en l'ambre de la fotografia” i reconvertint-lo en “compartiment estanc de la memòria / esdevinguda oblit permanent: / l'instant etern de la fotografia”. Però de quina “fotografia”? Ho refereix el protagonista narrador en les darreres línies d'*Althaia*: “El vestit. El vermell. El vestit vermell. Per sempre més. L'instant etern de la fotografia.” I ho havia suggerit ja, apel·lant a la nostra intuïció de lectors, en un fragment de les primeres seqüències de la *nouvelle*:

Voleiava el vestit vermell. Ballàvem tots dos frec a frec. A vora meu ensumava la seua aroma. L'embriagadora olor d'aquella dona jove i bo-

nica. I comença a sucumbir als seus efluvis. Delerós del deler de la ira i del deliri. Li vaig agafar la mà en un parell d'ocasions. Va ser una cosa intuïtiva i ingènua, com instintiva, que em va venir com un rampell, sense pensar-ho gens. I vaig sentir com Ella hi romania un instant, una estona càlida i meravellosa. Quasi imperceptible, i tanmateix real. Però se'n va desprendre els dos cops que li la vaig agafar, tan bon punt es va adonar que algú ens observava, com defugint intromissions en una intimitat insòlita, enmig d'aquella gentada àvida de diversió eixelebrada, de desconexió amb la realitat mundana.

Valga també aquest text com una mostra de tants passatges força aconseguits que el lector pot trobar-s'hi. Jo li suggeriria endemés una lectura –potser simultània– de l'excel·lent poemari *La casa buida*, al meu parer, el millor fins ara de la seua llista de reculls poètics, gairebé tots premiats.